

Krejčová, Elena

Komparativní pohled na inovační procesy v bulharštině a v češtině

Opera Slavica. 2015, vol. 25, iss. 4, pp. 58-59

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/134623>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

cích pro cizince vyskytují. Martin Machata a Milvia Gulešić Machatová popisují chorvatské a slovenské frazémy s komponentem barva, Mirna Stehlíková Đurašek se vyjadřuje k tomu, k jakým konkrétním problémům dochází při překladu publicistických textů ve výuce chorvatského jazyka. Předposledním příspěvkem v tomto oddílu je článek Lindy Tesařové, který se zabývá problematikou stereotypů v učebnicích chorvatského jazyka pro cizince. Referát Lenky Šmídové o průzkumu jazykové situace mezi gradišćanskými Chorvaty dvojjazyčné chorvatsko-německé školy v Rakousku pak třetí oddíl uzavírá.

Poslední oddíl knihy je zaměřen na výuku češtiny a slovenštiny v jihoslovanských zemích. Michaela Kuzmovová z univerzity v Blagoevgradu se zabývá modálními slovesy ve výuce češtiny pro Bulhary a strategiemi jejich podání v některých učebnicích češtiny pro cizince. Práce Daniely Konstantinové a Vladislava Marina se týká řečové etikety v bulharském a slovenském jazyce. Zaměřují se především na analýzu pozdravů, oslovení a titulování. Podle názorů autorů totiž může neznalost pravidel v těchto oblastech dovést k porušení řečové etikety a s ní souvisejících kulturních norem té které země.

Všechny uvedené odborné práce představují velmi cenný příspěvek k současnému zkoumání jihoslovanských jazyků, literatur i jihoslovanské kulturologie. Studie vycházející z nových teoretických poznatků spolu se studii, které přinášají poznatky z pedagogické praxe, společně vytváří ucelenou hodnotnou monografii. Věřím, že pro všechny, kteří se touto oblastí odborně zabývají, bude užitečným zdrojem informací.

Nela Martinková

Komparativní pohled na inovační procesy v bulharštině a v češtině

Niševa, B.: Inovační procesy v české a bulharské jazykové situaci (na materiálu jazyka médií). Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha 2014, 184 s.

Monografie Božany Niševové přibližuje čtenářům aktuální lingvistickou problematiku – současnou lexikální a slovotvornou dynamiku ve dvou geneticky sice blízkých, avšak typologicky odlišných a územně poměrně vzdálených jazycích – češtině a bulharštině. Nejdynamičtější se změny ve zkoumaných jazycích projevují v oblasti lexika a reflektují nejen vzájemné prolínání, ale také soupeření různých slovotvorných procesů a tendencí. Tato dynamika jazyka se nejvýrazněji projevuje v mediální sféře, proto autorka věnuje svůj komparativní

výzkum právě jazyku sdělovacích prostředků, v prvé řadě pak periodickému tisku. Konkrétní lingvistická realizace a výsledky inovačních procesů jsou prezentovány a analyzovány v diskurzu typologických rysů českého a bulharského jazykového systému.

Publikaci tvoří 6 kapitol. První se zabývá teoretickými a metodologickými otázkami, zvláštní pozornost je věnována mediální komunikační sféře, jazyku médií, otázkám spisovnosti a hovorovosti v mediální komunikační situaci a synchronní dynamice jazykových procesů. Ve druhé kapitole B. Niševová představuje pracovní postupy a metody svého výzkumu, ve třetí kapitole autorka přibližuje čtenářům stav bádání v oblasti lexikální a slovtvorné dynamiky slovanských jazyků, kde uvádí práce české, bulharské, česko-bulharské a bulharsko-české, ale též současné slavistické práce o problematice neologizmů, inovačních procesů a jazykové situaci, práce neografické (české slovníky neologizmů, bulharské slovníky neologizmů) a rovněž jazykové korpusy (korpusy českého jazyka, korpusy bulharského jazyka, korpusy jiných slovanských jazyků). Další tři kapitoly představují samotný výzkum. Ve své analýze jazykového materiálu se autorka věnuje především inovačním procesům u bulharských a českých substantiv (procesy internacionalizace – přejímání anglicizmů; procesy pragmaticko-stylistické – neologizmy a jejich slovtvorná struktura; intelektualizace – nová abstraktní pojmenování, aj.), adjektiv (autorka např. analyzuje neohebnost nových adjektiv v procesu internacionalizace nebo neosémantizaci v adjektivní slovní zásobě). Její pozornost je samozřejmě upřena i na nová bulharská a česká slovesa (v procesu internacionalizace si všímá adaptace přejatých lexémů, v procesech pragmaticko-stylistických se věnuje příznakovosti nových sloves, u neosémantizace poukazuje na sémantické tvoření nových sloves a přejímání anglicizmů). Další slovní druh, kterému se autorka věnuje, jsou adverbia, u kterých studuje proces internacionalizace realizovaný adverbializací přejímek, poté se zmiňuje o nových slovtvorných adverbích a v souvislosti s neosémantizací o sémantickém tvoření nových adverbí a paralelních sémantických procesech. Inovační procesy v české a bulharské substantivní slovtvorbě, které B. Niševová uvádí, se týkají nevyhraněných morfémů a především kompozice. Inovační procesy probíhají i v nových českých a bulharských substantivních slovních spojeních, která se realizují především přejímáním, kalkováním a polokalkováním a rovněž derivací. Následuje závěr shrnující výsledky autorčina lingvistického výzkumu. Na konci knihy najdeme rejstříky jak českého, tak i bulharského jazykového materiálu analyzovaného v textu.

Analýza inovačních procesů v obou uvedených jazycích je provedena na základě velmi bohatého a různorodého materiálu. Monografie představuje cennou analýzu aktuálních lexikálních tendencí.

Elena Krejčová